

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Vande H. Maghet Geertrvyt Abdisse Tot Eisleben

Gertrudis <de Helfta>

T'Hantvverpen, [1607]

Vande vreesselijcke pijnē van eenen soldaet ende vande cracht vanden
grooten Psaulter. Dat XXII. Capittel.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43080

wozt / en dat ſal ick hem ſonder twiſelen ten
ghelegghender tijdt wederom verghelden / naer
de almoghentheyt van mijn milſte goedertie-
rentheyt. Waer op sy : En hoe veel ſielen ghe-
weerdicht uwe ghenade tot elckens ghebeden
by te laten? De Heere antwoorde : naer dat
elcks affectie dat verdient. Ende de Heere
heeft daer noch by gheboeght: De liefde van
mijn inghebozen goetdadicheyt die ſtout my
daer toe / dat ick tot elckens ghebedt een alte-
groote menichte der ſielen by late. Waer ouer
bese ghenoyt zynde door de bouen-ouer-uyt-
bloeyentz bande Goddelijcke goedertierēthz
alſſe den Pfalter die haer boozgheſtelt was
noch niet begoft en hadde / ouermidts datſe be-
let was door haer cranckheyt / ſoo heeftſe dien
inde viericheyt des gheests begoft / ende ſooſe
eenen vers volepnt hadde / ſoo heeftſe den Hee-
re ghebræeght / hoe veel ſielen dat ſijn ouerbloe-
dige vermherticheyt geweerdichde te verloſſen
door haer ghebedt: waer op de Heere : Ic woz-
de ouerwonnen door de gebeden van een min-
nende ſiele dat ick ſoo veel menichte der ſielen
ſtelte / om verlost te worden door u gebeden als
ghy reysen u tonge ſult roerē om eenigh woort
van deſen Pfalter te leſen. Waer bozen goe-
dertierenſte Jezu u zy lof van eulwen tot eul-
wen.

De goe-
dertierē-
heyt Gods
in te ver-
hooren
een min-
nende
ſiele.

Vande vreeſſelijcke pijnē van eenen ſoldaet ende
vande cracht vanden grooten Pfalter.

DAT XXII. CAPITTEL.

Op eenen anderen tijdt ſooſe wederom booz-
de ſielen badt / ſo heeftſe gheſien de ſiele van
eenen kryſman (die ſoo ick meyne ouer vier-
thien

thien iaren ouerleden was) inde ghedaente
 han een groote beeste / die soo veel groote hoozen
 schein te hebben als andere beesten
 hayzen plochten te hebben / ende dese beeste
 schein alleenlyck met eenen stock wederhou-
 wen te worden ouer den mondt bande helle /
 welcken stock haer onderhiel onder haer sin-
 ker zyde / ende hy steunden daer heel op / teghen
 de welke alle de pyne en ellendicheyt bande
 helle upt dompende die met een onberdzaghe-
 lycke en uytsprekelycke pyne pynighde / noch
 hy en creech gheen hulpe van eenighe ghebden
 bande kercke. Dese haer verwonderende mit
 ouer-mercken van die beeste / heeft verstaen
 doort Goddelijck ingheuen / dat dien man ter
 wylen hy noch leefde meest ghesondicht had-
 de in hooberdicheydt ende opgeblasentheydt /
 ende dat daerom syn sondē inde maniere van
 hozens op hem gewassen waren / ende so hart
 geworden waren / om dat hy so langen tyt als
 hy in dat beesten bel soude woenen geen hulpe
 altoos en soude ontfange. Dooz den stock daer
 hy op steunende alleenlyck mede ondersteunt
 wert dat hy inde helle niet en soude vallen
 heestse verstaen / dat hy somwylen (hoe wel
 selden) te wyle hy leefde eenen goeden wille
 ghehadt hadde dooz den welken hy met de
 mede-werkende barmherticheyt Godts we-
 der-houwen wert dat de helle hem niet heel en
 verblindē. Dus dese dooz de gracie Godts met
 barmherticheyt ouer hem beweicht wordende
 heeft ghelesen den grooten Psalter ende heeft
 dien opghesert aen het Goddelijck herte om
 die siele te helpen. Ende siet soo schein terstont
 dat bel bande beeste ontbonden te worden / en
 de siele quam daer upt inde ghedaente van een
 sest

De straffe
 van hoo-
 veerdichz
 ende op-
 ghebla-
 sentheydt.

ſeer cleyn kindeken. En ſo deſe wederom booz
 haer badt ſoo ſcheenſe verwoert te worden tot
 een huys daer veel ſielen vergadert waren.
 Alwaer ſy gecomen zynde/ ſcheenſe ſo terſtont
 verheught te worden al oft ſy upt het diepſte
 der hellen nu ghevloegen ware tot de luſticheyt
 des Paradys. Ende dat daerom om datſe wi-
 ſte dat de ghebeden bande kercke haer koſten
 helpen dieſe bande ure van haer doot af tot die
 ure toe (inde welcke ſy dooz de gebeden bande
 uptbercozen Godts verlost is gheworden van
 dat beſtelyck hel ende verwoert was tot die
 plaetſe) ghederft hadde/ ende de ſielen die daer
 woonden ſeer vriendelyck die ſiele ontfangen
 de die ſcheen haer een plaetſe onder haer
 lieder te bereyden. Het welck deſe bemercken-
 hede/ badt ſy den Heere upt het inrichſte haer-
 der herten met grooter affectie/ dat hy hem
 ſoude gheweerdigen te vergelden aen die ſielen
 ſulcke vriendelyckheyt/ als ſy aen die ſiele be-
 wesen hadden/ dooz wiens ghebede de Heere
 hem buyghende heeft hy die onergheboert tot
 laeffeniſſen van verſcheyden welluſticheide der
 genoechte. Doen heeft deſe wederom den Heere
 gebraecht ſeggende/ wat vruchte ghelint onſe
 vergaderinghe vanden grooten Pſalter dieſe
 leest: De Heere die antwoorde: die vruchte te
 weten. D ghebede ſal hi in mynen ſchoot bekeert
 worden/ daer-en-botte ſal ic hen dooz de ouer-
 bloedicheyt van myn goetwillichſte goedertie-
 rentheyt noch deſe vruchte gheuen booz de lief-
 de waer dooz ſy tot mynen lof/ myn gheloon-
 ghe onderſtant doen/ dat ſoo op wat plaetſe
 hier naemaels inde heele werelt den Pſalter
 ſoo gheleſen wozt/ daer ſal elck een van haer
 lieden ſoo gracelyck af mededeplen/ al oft hy

om haren wille alleen ghelesen soude worden.
 Hier na heeftse op een andermael tot de Heere
 gheseyt: O Vader der hermherticheden/so wie
 dooz v liefde ghedreuen zijnde/ begheerde dien
 Psalter tot uwen lof te lesen tot hulpe van v
 gheloouighe sielen/ ende dat hy soo veel smissen
 ende aelmissen niet en coste besomen/ als daer
 wel tot dien Psalter souden behoeven / wat
 booz dienst soude hy v moghen doen / die ghy
 hande selfste weerde soudt houtwen? De Heere
 heeft gheantwoozdt / dat hy naert ghetal der
 smissen soo dickwils soude ontfanghen het H.
 Sacrament van mijn lichaem tot hulpe van
 die sielen/ ende booz de aelmissen soo dickwils
 lesen Pater nost. met de Collecte: (Deus cuius
 proprium est, &c.) booz de bekeeringhe van
 alle sondaren en dat hy een werck der liefden
 doe oock booz elke aelmoesse. Ende sy: Ick
 sal noch eens spreken tot mijnē Heere/ beghee-
 rende te weten / oft ghy oock wel soudt toela-
 ten een rozter ghebedeken/ dat ghy v soudt ge-
 weerdighen te ontfangen al cuen aengenaem
 gelijck ghy desen Psalter ontfanght tot hul-
 pe ende quijtscheldinghe van de gheloouighe
 sielen. De Heere antwoozdde: soo wie tot elc-
 ken Derf. vanden Psalter seyde dit ghebede-
 ken/ Ave Iesu Christe Splendor.) Ende eerst be-
 ghinnende de aerde kuste met dat beersken
 In vnione illius supercaelestis laudis, &c. En dat
 hy in die liefde/ waer dooz ick de menschelijcke
 natuere aengenomen hebbe booz de verlossin-
 ge van menschelijcke geslachte seyde de wooz-
 de van woosf. ghebedeken/ die dienen tot mijn
 handelinghe / ende daer nae sijn knien bugen-
 de inde bereeninghe van die liefde / waer dooz
 ick den schepper van alles my gheweerdicht
 hebbe

hebbe booz de verlossinghe der menschen han-
 de menschen gheoordeelt te worden/ ende te ly-
 den: seyde die woorden die myn lyden belan-
 ghen/ ende ten lesten seggende die woorden die
 myn berrissenisse ende hemel-baert louen/
 staende loofden my inde vereeninghe van dat
 betrouwen / waer door ick vernielt hebben
 de het ryck des doots als verwinner berrissen-
 de ende ten hemelwaerts climmende/ de men-
 schelycke nature verheuen hebbe aen de rech-
 ter hant des Vaders/ ende daer nae wederom
 de aerde kussende las de Antip. Saluator mun-
 di, inde vereeninghe van die danckbaerheyt/
 waer door alle de Heylighen hem gheluckich
 achten / datse dooz myn mensch-woordinghe/
 Passie/ ende berrissenisse salich gemaect zyn.
 Ende daer by gelijck ick bouen gheseyt hebbe
 naer het ghetal der missen die tot dien Psal-
 ter dienen/ ontsticht het Sacrament van myn
 lichaem/ ende booz de aelmisse las eenen Pater
 noster met de Collecte (Deus cui proprium) en
 daer by tot elck/ een werck van Charitaten-
 dede / dat soude ick soo aenghenaem ontfan-
 ghen/ als den grooten Psalter.

Verclaringhe vanden grooten Psalter.

DEn leser sal moghelijc twyfelden wat van
 desen grooten Psalter is / en hoe dat men
 hem lesen moet. Want het niet claer genoegh
 uytghedruckt en wort so dat het elck een sou-
 de moghen begrypen / soo schijnt dese de ma-
 niere te zyn/ booz soo veel als men uyt de boec-
 ken ende oefeninghe van dese Maeght met de
 beste neersticheyt heeft comen trecken gelijck
 herbolght/ te weten. Ten eersten vergiffenisse
 biddende met gebooghen knien de aerde kus-
 sende

sende salmē seggen/ inde vereenige vā dien vō-
 uen hemelschē lof/ waer dooz de ouergloziense
 Dypuldicheyt alleen hare eyghen volcomen
 lof is/ die daer nae vloeyt in uwe gebenedyde
 menscheyt/ aldersoetste Heere Jesu Chyriste/ en
 inde gloziense Moeder/ en in alle uwe Engelen/
 ende Heyligen. Ende van daer wederom her-
 vloeyt van hen inden afgront ws Godtheys
 daerse uytghebloeydt is: soo offere ick v desen
 Psalter tot uwen lof en glorie. En ick aen-
 bidde v/ en groete v/ ick ghebenedyde v met de
 affectie van al datter is: v bedankende vooz
 die liefde/ waer dooz ghy om onsen wil v ghe-
 weerdicht hebt mensch te worden/ gebozen te
 worden/ dyp-en-derrich iaren lanck hongher/
 doost/ arbeyt/ en smerten te lyden/ en v seluen
 ons te laten int h. Sacramēt: v biddende dat
 ghy desen Psalter (dien ic vooz die siele/ vooz
 die en vooz so vese/ vooz leuende oft doode/ vooz
 de welke ghy wilt gebeden hebben/ offere) ge-
 weerdicht te bereenigē en te vermengelen/ met
 de verdiensten van v heylichste leuen en hande-
 kinghe. En dooz die ouerbloedicheyt te verbul-
 len en volcomenlyc te vernieuwen/ op te rech-
 ten alle datse versuynt hebben/ oft achter ge-
 laten hebben in uwe lof/ danesegginge/ liefde/
 gebeden/ deughden/ en andere goede wercken/
 en dienst-bewysingen/ diese v schuldich warē/
 diese dooz v gratie souden hebben doen connē/
 en nochtans niet ghedaen en hebben/ oft niet
 puerlyc/ maer onvolmaectelge gedaē hebben.
 Ten tweeden bergiffenisse biddende midts
 geknielt de aerde kussende/ seght: Ick aenbid-
 de v/ ick groete v/ ick ghebenedyde v/ soetste Hee-
 re Jesu Chyriste/ v dankende vooz die liefde/
 waer dooz ghy den Schepper van alles om
 ons

ons te berloffen v gewerdicht hebt vande meſchen gebangen/gebonden/geſteurt/vertredē/ geſlagen/bespogen/gegeeffelt/met dooznen gecroont/berweſen/ met den laſt des crups gheperſt/ontleedt/ ghecrupſt/en̄ dooz de bitterſte doot ghedoot / en̄ met de ſpere dooz-ſteken te worden. En̄ ic offere v inde vereenige van die ſelfſte liefde mijn ontweerdige gebedē/ v biddēde: dat ghy v gewerdicht dooz de verdienſten van v heylighſte Paſſie en̄ doot uyt te doen / en̄ volcomenlyck af te vagen alle het gene de ſielen vooz de welcke ic bidde/oyt tegē ulwen wille geſondicht hebben/ met gepepſen/woozden/en̄ quade wercken. En̄ dat ghy op-offert aet Godt den Dader alle de pynne en̄ ſmerte van v gequetſt lichaem/en̄ bedroefde ſiele/ v verdienſten en̄ oeffeninghen: vooz alle de ſtraffe daerſe vooz v rechtveerdicheyt mede verbonden zyn.

Ten derde/ſegt deuotelijc al ſtaende/ ic aenbidde/groete/ende ghebenedijde v ſoetſte Heere Jezu Chriſte/ v danckēde vooz die liefde en̄ getrouwichheit/waer dooz ghy ons bleeſch ouerwonnē hebbende/ de doot vooz v verrijſenijſſe glorieus geinaecht hebt / en̄ ten hemelwaerts climmēde aende rechter hant Godts ws Daders geſtelt hebt: v biddende dat ghy die ſielen daer ic vooz bidde / wilt mede deelachtich maekē/dooz v metweerdichz/vā v glorie en̄ victorie.

Ten vierde vergiffenijſſe nemende/midts de aerde kuſſende ſegt. Salichmaker des werelts maect ons allen ſalich/Heylige Moeder Gods en̄ alrijt maeght Maria / bidt vooz ons / wy bidden oock ootmoedelijck dooz de ghebeden der Heyliger Apoſtele/Martelaren/ Confeſſoren/ ende der h. Maeghden: dat wy van alle quaet mogen bezigt worden/ en̄ dat wy mogē
ber.

berdienen (nu ende altyt te genieten alle goet)
 Ick aenbidde/ ick groete/ ende ghebenedyde u
 soetste Heere Jesu Christe : u danckende voor
 alle de weldaden / die ghy opt aen u glorieuse
 Moeder/ ende aen alle uwe uybercozen ghe-
 daen heb. Inde vereeninghe van die danck-
 baerheyt / waer door alle de heylighen heu-
 verheughen/ datse door u mensch-woordinghe/
 Passie/ en verruyssnisse salich ghemaeckt syn.
 U biddende ende smeekende dat ghy door de
 verdiensten ende ghebeden van die glorieuse
 Maeght/ ende alle heylighen/ u wilt ghetweer-
 dighen/ te verbullen aen die sielen al wat hen
 ghebreect int hunne.

Ten vijfden suldy lesen deuotelijck **CL.**
 Psalmen ghelijckse verbolghens inden Psal-
 ter staen / aen-hechtende naer elck veersken
 banden Psalter dit ghebedeken (Weest ghe-
 groet Jesu Christe / de claerheyt des vaders/
 de Prince des peys/ poorte des hemeis/ leuen-
 dich broot/ de vrucht des Maeghs/ het vat des
 Godtheys) Ende int epude van elcke Psalm
 met ghebooghen knien: Requiem aeternam do-
 na eis Domine. Et lux perpetua luceat eis. Daer
 by sult ghy doen deuotelijc/ oft ghy sulter doen
 doen **CL.** Missen/ oft ommers **L.** ten minsten
 xxx. oft in plaetse van die sult ghy so dicwils
 communicere. Item ghy sult **CL.** aelmissen
 doen/ oft inde plaetse van elcke suldy segghen
 Pater noster en Deus cui proprium &c. suscipe
 deprecationen nostram, ende quos delict, &c.
 voor de bekeeringhe van alle sondaren / ende
 ghy sult daer by doen **CL.** wercken der liefde.
 Een werck der liefden is/ al datmen door de
 liefde Godts aen synen euen naesten doet/ als
 hem goet doen/ een goet woort gheuen/ oft ar-
 beyden/

Hier en
 voort ge-
 crachtge-
 set int ge-
 tal vvaer-
 om men
 meer oft
 minmach
 lesen en
 doen nac
 deuotie.
 Vvat dat
 een vverc
 der lief-
 den is.

heyden / oft booz andere bidden / etc. Ende dit is booz soo veel belanght den grooten Psalter wiens cracht int booz-gaende verhaelt is ghevozen.

VWat dat hy verdient die sijn verdiensten aen een ander mede deylt.

DAT XXIII. CAPITTEL:

Soose den Heere offerde alle het goet werck / Soat hy den goedertieren Godt opt hem ghewerdicht hadde in haer / en dooz haer te werken / ende dat booz de siele van eenen ouerledenen: so heeftse gesien dat het ghestelt wert booz den Chroon vande Goddelijcke Maesteyt / inde ghelijckenisse van veel verscheyden straep lieffelijchheydt: waer dooz niet alleenlyck de Heere / maer oock alle de Heylighen / schenen wonderlijck hem te verheughen. Ende de Heere heeft dat seer minnelijck tot hem ghetrocken / al oft hy verblijt ghevozen hadde: om dat hy wat hadde / waer mede hy de behoefte ghe soude moghen goet doen / die dooz hun eyghen werken sijn welvaden niet verdient en hadden. Daer nae heeftse ghesien / dat de goedertierenste Heere tot elck werck / dat hem dooz haer ghesoffert was / wat ooc hy voeghde dooz sijn milste goedertierentheyt / ende dat hy dat soo wederom tot haer stierde / om datse booz haren goeden wille nu dubbel sonde ontfangē ende behouden / tot de eeuwighe belooninge. waer dooz sy verstaen heeft dat een mensche niet en verliest / maer dat hy veel ghewint die een ander booz liede helpt.

Hoe